

FÖRETAGAROMBUDSMANNEN

Stiftelsen Den Nya Valfärden
Danderydsgatan 10
Box 5625
114 86 Stockholm

PROMEMORIA

Datum 2005-12-21
Ärende FO 2005-011
PM nr 2 (slutlig bedömning)
Utredare Mårten Hylltner

Utredning avseende departementsskrivelsen Skattefusk, effektivitet och rättvisa – utökad skattekontroll i vissa branscher och diskussioner kring schabloniserade inslag i beskattningen (Ds 2005:28)

Bakgrund

Den 28 april 2004 tillsattes en arbetsgrupp med uppdrag att göra en genomgång av olika möjligheter att använda schabloniserade inslag vid beskattningen som komplement till nuvarande skatteregler.

I juni 2005 överlämnades departementsskrivelsen *Skattefusk, effektivitet och rättvisa – utökad skattekontroll i vissa branscher och diskussioner kring schabloniserade inslag i beskattningen (Ds 2005:28)*, nedan departementsskrivelsen, och arbetsgruppen avslutade därmed sitt arbete.

Enligt arbetsgruppens uppfattning är det inte möjligt att uppfylla uppdragsbeskrivningens krav på ett system med schabloniserade inslag vid beskattningen. Arbetsgruppen fann det dock möjligt att lämna ett förslag till lag om särskild skattekontroll i vissa branscher.

Lagförslaget innefattar huvudsakligen två delar, dels en skyldighet att föra personalliggare, dels en befogenhet för Skatteverket att företa oannonserade kontrollbesök samt besluta om oannonserad begränsad revision. De branscher som omfattas av lagförslaget är taxiverksamhet, restaurangverksamhet och hårvård.

Företagarombudsmannens bedömning

Förekomsten av företag som medvetet bryter mot lagar och regler, inklusive skattelagstiftningen, påverkar företagarklimatet negativt eftersom konkurrensen därmed snedvrids till nackdel för laglydiga företagare. Det är således angeläget att samhället vidtar åtgärder för att motverka sådan snedvridning av konkurrensen.

För ett bra företagarklimat i Sverige krävs vidare att företagens administrativa börda minskas. Exempel på åtgärder för att uppnå detta är förenklingar av regler, minskat krav

på uppgiftslämnande, ökade möjligheter att lämna uppgifter elektroniskt samt olika former av bättre myndighetsservice

Enligt Företagarombudsmannens mening är det därför av yttersta vikt att de åtgärder som vidtas för att motverka fusk, exempelvis med skatter, inte får till följd att hederliga företagare utsätts för ännu fler regelverk, medan ohederliga företagare snart har hittat möjligheter att på olaglig väg ta sig runt de nya reglerna.

Departementsskrivelsens förslag om detaljerat förande av personalliggare innebär ett ökat krav på uppgiftslämning. Förslaget kommer således att öka företagens administrativa börda inom skatteområdet. Det kan noteras att förslaget därmed står i strid med regeringens uttalade mål att den administrativa kostnaden till följd av skatteregler skall minska med 20 procent fram till 2010.¹

I departementsskrivelsen ägnas fyra sidor till förslagets konsekvenser. De konsekvenser förslaget bedöms få för företagare avhandlas i endast nio meningar. Det konstateras att cirka 37 000 företag kommer att drabbas av reglerna. Vidare konstateras att omfattningen av den tidsåtgång som kan komma att bli aktuell för att uppfylla skyldigheten att föra personalliggare till stor del är avhängig av innehållet i de tillämpningsföreskrifter som regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, föreslås få utfärda.

Trots dessa osäkra variabler är utredarnas sammanfattande bedömning beträffande förslagets konsekvenser för små företag att eventuella olägenheter i form av viss ökad tidsåtgång är förhållandevis små och dessutom bör vägas upp av den sundare konkurrens inom de utsatta branscherna som förhoppningsvis kan bli följden av de ökade kontrollinsatserna.²

Företagarombudsmannen delar inte denna utredarnas bedömning. Tvärtom, förslaget riskerar att avsevärt öka den administrativa bördan, särskilt för de små företagare som

¹ Se Skr 2005/06:23, *Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning*, s. 35

inte har finansiellt utrymme för datoriserade kassasystem och dylikt. Det förhållandet att näringsidkaren förutsätts för varje anställd föra in tidpunkten för arbetspassets påbörjande samt avslutande i omedelbar anslutning till händelsen ifråga är ägnat att ytterligare försvåra den administrativa börda som drabbar företagare i anledning av förslaget.³

Av förslagens författningskommentar framgår vidare att uppgiftsskyldigheten i personalliggaren avses omfatta samtliga verksamma, det vill säga oavsett om något anställningsförhållande är för handen eller inte.⁴ Vid sådana förhållanden bör det naturligtvis i lagförslaget införas en legaldefinition av vem som är att anse som verksam. Särskilt med tanke på de kontrollavgifter som föreslås tas ut vid brister i förandet av personalligare inom frisör- och restaurangbranschen.⁵ Kontrollavgifterna får dessutom närmast vara att betrakta som straff och borde således utdömas av domstol, inte skatteverket.

Företagarombudsmannen anser dessutom att de integritetsfrågor som väcks i anledning av förslaget inte är tillräckligt belysta i promemorian. Enligt Företagarombudsmannens mening medför förslaget en integritetskränkande kontroll som inte tar hänsyn till en småföretagarkultur där familjemedlemmar och eventuellt vänner utan betalning hjälper till i verksamheten, något som särskilt i uppstartsfasen ofta är nödvändigt för företagets överlevnad.

I praktiken innebär förslaget till lag om särskild skattekontroll i vissa branscher dessutom till att kostnaden för statens kontroll av ohederliga företag till stor del vältras över till hederliga företagare. Enligt Företagarombudsmannens mening är en sådan lösning principiellt felaktig.

² Skattefusk, effektivitet och rättvisa – utökad skattekontroll i vissa branscher och diskussioner kring schabloniserade inslag i beskattningen (Ds 2005:28), s. 81

³ A.a., s. 88

⁴ A.st.

⁵ A.a., s 71 ff

Företagarombudsmannen bedömer det dessutom osannolikt att förslaget leder till att Skatteverket kommer att bedriva någon mer omfattande och effektiv kontroll av ohederliga företag eftersom Skatteverket enligt förslaget inte skall tilldelas några ytterligare resurser för detta ändamål.⁶

Företagarombudsmannen anser således att det inte bör införas en skyldighet att föra personalligare för företagare i de aktuella branscherna. Företagarombudsmannen välkomnar dock utökade kontrollinsatser till stävjande av fusket i branscherna. I detta avseende kan Restaurangprojektet i Stockholm, som drivs av Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket och Länsstyrelsen tillsammans, tjäna som exempel på hur sådana kontrollinsatser skulle kunna utformas.

Sammanfattningsvis anser Företagarombudsmannen att ett genomförande av förslaget till lag om särskild skattekontroll i vissa branscher, så som det har kommit till uttryck i departementsskrivelsen *Skattefusk, effektivitet och rättvisa – utökad skattekontroll i vissa branscher och diskussioner kring schabloniserade inslag i beskattningen (Ds 2005:28)*, riskerar att leda till ett avsevärt sämre företagarklimat för företagare i restaurang-, frisör- och taxibranscherna.

Företagarombudsmannen verkar, på initiativ av Stiftelsen Den Nya Välfärden, för ett bättre företagarklimat i Sverige. Arbetet sker genom utredning och publicering av konkreta exempel på brister i företagarklimatet. Företagarombudsmannen har en styrelse bestående av företagare, ekonomer och publicister som på ideell basis leder verksamheten. I bedömningen av förevarande fall deltog Tommy Adamsson, Patrik Engellau, Lars I W Jansson, Monica Werenfels-Röttorp, Nils-Eric Sandberg och Edward Waller.

⁶ A.a., s. 79 f